

קצב התקדמות השידוך ומשך ימי הסבל בדברים השונים, תלוי אך ורק במי שאמר והיה העולם!!!

אברהם וגו'. אלא מבאר מהרי"א, לפי שידע הקב"ה שמכח העקידה תמות שרה, ועדיין לא הגיע זמן מיתתה, וכדי שלא תמות בטרם עת האריך והמתין עם נסיון העקידה שלושים וחמש שנה מאותו משתה ביום הגמל את יצחק.

וזהו שפירש רש"י 'למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק', כלומר, למה המתין הקב"ה בנסיון העקידה עד זמן מיתת שרה, והרי השטן ושמעאל טענו טענתם זה מכבר, לזה אמר, לפי שע"י הבשורה שנודמן בנה לשחיטה מתה שרה, והיינו ששניהם תלויים זה בזה, והרי הקב"ה רוצה שיהיו שנותיהם תמימים ואל יחסר מימי חייהם אפילו רגע אחד, לזה המתין שלושים וחמש שנה כדי להשלים שנותיה של שרה.

ויתבאר ביותר, כי הנה הביא רש"י (פסוק ב), מדברי חז"ל (תנחומא כ"ג) "למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחו נשמתה ממנה ומתה". ומעתה יש מקום לטעות ולחשוב שעל ידי העקידה נגרם האסון ונפטרה שרה, לזה בא המדרש להורות שחס ושלום לומר כן, אלא אדרבה, יודע ה' ימי תמימים (תהלים לו, יח) מתחילה לא נקבצו לה יותר מקכ"ז שנות חיים, אלא שבהגיעה זמנה להשיב נשמתה ליצורה סיבב היוצר שיארע הדבר על ידי שיוודע לה על עקידת בנה.

ובזה ביאר האור החיים הק' טעם שחזר הכתוב לומר שני חיי שרה (בראשית כג, א), שלכאורה הוא כפל הלשון שכבר נאמר תחילה ויהיו חיי שרה (שם), אלא שאף שסיבת מיתתה היה על ידי צער ובשורת העקידה, אך אלה היו שני חיי שרה גם מלכתחלה.

ומכאן יש להתחזק ולזכור בכל עת ובכל מקרה כי הכל נעשה בדבר ה'. 'מקרה' ראשי תיבות 'רק מעם ה'". עלינו להרחיק את המחשבה הכפרנית של 'אם לא הייתי עושה כך וכך, אם לא הייתי מהלך למקום פלוני, אז הייתי מונע מעצמי כל הצרה הזאת', אלא ידע האדם שאדרבה, מחמת שגזר הבורא שצרה פלונית תבוא עליו, לכן עשה את מה שעשה והלך להיכן שהלך, ונגרם מה שנגרם כרצון הבורא.

« מה משביע הקב"ה את היסורים?!?! »

אי' בגמ' (ע"ז נה). "יסורין בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני וכו'. והיינו דאמר רבי יוחנן, מאי דכתיב וְחָלְיָם יָרְעוּם וְנֶאֱמָרְיָם (דברים כח, נט) רעים בשליחותן, ונאמנים בשבועתן". וצריך ביאור למה כתוב זה בתוכחה, איזה קללה היא מה שיסורים הם נאמנים בשבועתן.

ומבאר החתם סופר (שם) בזה"ל: "דהנה היצ"ר מביא אדם לחטוא, ועי"ז שולח הקב"ה עליו יסורין לזמן מוגבל בדיני הצדק, והנה אם אדם יתבונן שאותן יסורין אינם באים עליו במקרה, רק מעשיו הרעים גרמו, וישוב ממעשיו הרעים ויבכה ויתפלל לאלקים, אז יוכל להיות שירחם ה' עליו וירפאני מהרה, או שלא יסורו עד זמן הקצוב להם, ואז ילכו מעצמם כאשר באו מבלי עסק לרפואה".

« מה פשרו של כל סממני המהירויות שאנו מוצאים בפרשה???

בכל הפרשה של השתלשלות מציאת השידוך ליצחק אנו מוצאים הרבה פעמים לשונות של מהירות וריצה, כמו שכתוב וַיֵּרָץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ (בראשית כד, יז), וַתִּמְהַר (בראשית כד, יח), וַתִּמְהַר וְגו' וַתֵּרָץ עוֹד (בראשית כד, כ), וַתֵּרָץ הַנְּעִר וַתִּגְדַּל לְבַיִת אִמָּה (בראשית כד, כח).

הבית ישראל זי"ע מתייחס לדיוק זה, והיה אומר (ליקוטי פרשתו) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע, כי בעניני שידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יֵצֵא הַדְּבָר (בראשית כד, נ). ולא רק השידוך עצמו נקבע ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב, אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו ולהקדימו או לאחורו אפילו ברגע אחד. ובהתקרב הזמן שיועד מן שמיא לגמר השידוך מתנהל הכל במהירות ובחפזון.

וזהו מה שאנו רואים בפרשתא דא כל עניני המהירות, כיון שאליעזר התפלל הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם (בראשית כד, יב) ותפילתו התקבלה, והוכרח להגמר השידוך באותו היום, וכבר היה לעת ערב, ולכן התחיל הכל לזוז במהירות כמו שאנו רואים בפרשה קפיצת הדרך, ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו'.

על כן, בהגיע אדם לפרק האיש מקדש ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר אני אנה אני בא, איני יודע מה לעשות ולאן לפנות, אין לו אלא להחזיק בטחונו באביו שבשמים ובאמונתו יחיה, כי בהגיע הרגע הנכון יעלו שמים ירדו תהומות והשידוך יגמר ויתקשר בקשר של קיימא.

« א"א להקדים או לאחר אפי' רגע מגזירות הבורא!!! »

באמת זה לא רק לענין שידוכין אלא לכל דבר יש זמן מדויק מתי מגיע הישועה, וגם אם ח"ו צריך להגיע צרה לאדם (לטיובתו הגמורה) יש זמן קבוע. כמו שאנו רואים במדרש (בר"י נ"ח א) על תחילת הפרשה, וז"ל: "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מְאֹד שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה (בראשית כג, א) הדא הוא דכתיב יוֹדֵעַ ה' יְמֵי תְּמִימָם (תהלים לו, יח), כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים".

ומבאר הגה"ק המהרי"א אסאד זי"ע (דברי מהרי"א בפרשתו), בהקדמת דברי רש"י למה נסמכה מיתת שרה אמנו למעשה העקידה וכו', דהנה בריש פרשת העקידה כתיב וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹקִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם (בראשית כב, א), וכתב רש"י לבאר מהו אחר הדברים האלה, כלפי אלו הדברים הכתוב מדבר, ומפרש בזה"ל: "יש מרבותינו אומרים (סנהדרין פט:), אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם אבינו לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של שמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעכב", עכ"ל.

ולכאורה קשה, כיון שנסתמא השטן קיטרג מיד בשעת הסעודה, למה המתין הקב"ה עד שנעשה יצחק בן ל"ז שנים ורק אז ניסה את

גדול לגבי חנינא בן דוסא. כלומר, תפלת הכהן גדול שהיה מתפלל ביום הכיפורים בקדשי הקדשים 'שאל יכנסו לפניך תפילת עוברי דרכים'.

ומבאר הבן יהודע, כי תפילת הכהן הגדול הייתה שלא לתקבל תפילת **עוברי דרכים**, ואילו רבי חנינא בן דוסא לא היה בדרגה פחותה זו אלא הוא היה **מהלך בדרך**, וכלישנא דגמ' הוה קא אזיל באורחא, ולכן אכן לא הועיל תפילתו של הכהן גדול, כי פשוט לא התפלל על מקרים כמו של ר' חנינא.

« מדוע נתעלמה הלכה ממושה רבינו?? »

וזה רואין אצל פנחס כשהגיע הזמן שפנחס צריך להיות כהן, הקב"ה עשה שנתעלמה הלכה ממושה רבינו כדי שפנחס יהיה כהן, כמ"ש חז"ל ומביאו רש"י הק' בפרשת בלק (כה, 1) בד"ה 'המה בוכים'.

ובספר שם דרך מאריך ומבאר דבר נפלא שאנו לומדים מזה, וז"ל: "מכאן נלמד עד כמה מדוקדקת ההשגחה פרטית, ולעולם לא נתבטל מה שמגיע לאדם, וכמאמרו של בן עזאי (ימא לה): "בשמך יקראוך, ובמקומך ישיבוך, ומשל יתנו לך, אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין מלכות נוגעת בחברתה, אפי' כמלא נימא", ופירש"י: "בשמך יקראוך, לא ידאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי, כי על כרחך בשם יקראוך, לבא ולשוב במקומך. משלך יתנו לך, כלומר, לא משלהם הוא מתנה, אלא מזונות קצובים לך מן השמים".

ועד כדי כך מופלאה הנהגה זו, שכדי שיגיע האדם למקומו ויקבל את המגיע לו, - גם כאשר נראה שבמצב הקיים אין כל אפשרות שהאדם יגיע למקומו הראוי לו - יעשה הקב"ה פלאים, כדי שיקבל את שלו, וכדוגמת הדבר המופלאה הזו, שרבן של ישראל, שבכוחו העצום והרב, כבר עמד כנגד ששים רבוא, ואפילו כנגד שרפי מעלה כשעלה לקבל את התורה, כעת נעלמה ממנו הלכה זו ש'כל הבעול ארמית קנאין פוגעין בו', אך ורק כדי שתהיה אפשרות שפנחס יזכה ויטול את הראוי לו".

"הגע בעצמך, כמה פלאית היתה העלמה זו, דהלא אמרו חז"ל (סוטה ט): "דרש ר' חנינא בר פפא, מאי דכתיב **וְנָנוּ צְדִיקִים בְּה' לְיִשְׂרָאֵל נְאֻהָ תְהִלָּה (תהלים לג, א)**, אל תקרי נאוה תהלה אלא **נְוָה תהלה**, זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב **טָבְעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ (איכה ב, ט)**, משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגנז אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו", ע"כ לשון הגמ'. וכן אמרו חז"ל דאילו היה משה רבינו נכנס לארץ ובונה את בית המקדש אין כל אומה ולשון יכלו לשלוט בו, (עי' אור החיים הק' בדברים א, לו).

"ומעתה אם כל מעשי ידיו של משה יש בהם נצחיות, כל שכן שתורתו שלמד מפי הגבורה היא נצחית, ואיך יתכן שתתעלם ממנו הלכה, ואין זה אלא נס ופלא מופלא שנעשה כדי שיבא פנחס ויטול את הראוי לו".

וממשיך שם בדברים כדרבנות: "כמה נלעג ומעורר שחוק הוא האדם, המתייגע ועמל במאמצים מרובים להשיג לעצמו ולרכוש עמדה, ואינו יודע כי לחינם כל טרחו, כי מה שראוי לו הרי יגיענו בדרכים מופלאות שתסובב ההשגחה העליונה, ומה שלא ראוי לו, כל מה שיטרח יהיה לחינם, וכל מאמציו יהיו לשוא ושלא לצורך, ואדרבה, אם יתייגע במה שאינו מחויב כמעט בלתי אפשרי שלא יעשה עוול וצער לזולת, ואולי יגרום לעצמו להפסיד גם את מה שהיה ראוי לו". עכ"ל מספר שם דרך'.

נמצא חובתה זו של האמונה התמימה, חובה תמידית היא בכל עת ובכל שעה, וזוהי הנהגה הראויה לכל הממתין ומצפה לישועה קרובה, שיתחזק באמונה ובטחון ויראה בתוך שפל מצבו את יד ה', ואז יזכה להארת פנים ולהיושע.

"אבל היצה"ר המשתוקק תמיד להכשיל את האדם, איננו נוח לו זה שיהיה מוצק בדעת האדם שהיסורין איננו באים במקרה וגם הרפואות אינם מקריים, דא"כ לא יוכל אח"כ להביאו לידי חטא, לכן כל זמן שהאדם מיוסר ביסורין גדולים, הוא משיאו לך בני, ועשה רפואה זו או זו, לך לאותו מרחץ של עבודת אלילים ותראה שתתרפא".

"והוא היה המחטיאו וגרם לו היסורין, והנה אותו המלאך וכת דילי המה יודעים מאחורי הפרגוד שלמעלה לכמה זמן הוקבעו היסורין, ובאותו הזמן שיועד שילכו, עושה בכל כוחו להשיאו לילך לאותו מרחץ ויתרפא, והוא עושה כך ונרפא, ומכח זה הוא פועל על האדם להאמין שהיסורין והרפואה הכל במקרה, ועי"ז עדיין הוא ניצד במצודת היצה"ר".

"ולכן כתיב כאן בענין הקללות 'חלים רעים ונאמנים', שגם זה הוא מעין הקללה, שאפילו לאחר שסבל כל היסורין, איננו נרפא מהשאת היצה"ר, שע"ז שיועד היצה"ר לכמה זמן יסוריו משיאו אח"כ להתרפאות במרחץ ע"ז כדי שיאמין שאותו מרחץ מרפא והיסורין נאמנים בשליחותם והולכין אך שעשה זה שלא כהוגן, ועי"ז האדם טועה ומאמין במקרי העולם, עכ"ד הנהלים כלהבת אש.

« מה ההבדל בין 'הולכי דרכים לבין 'עוברי דרכים'...? »

בספר בן יהודע (ברכות ג:) כתב לבאר הא דאיתא בגמ' "אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח, ואמר לי, בני, מפני מה נכנסת לחורבה זו, אמרתי לו להתפלל, ואמר לי היה לך להתפלל בדרך, ואמרתי לו מתיירא הייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים".

וכתב לדייק למה אמר רבי יוסי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים ולא אמר שמא יפסיקו הולכי דרכים, על דרך שאמר על עצמו 'פעם אחת הייתי מהלך בדרך' ולא אמר הייתי עובר בדרך.

וכתב הבן יהודע לבאר, ע"פ מה שכתב הייטב לב (בפירושו לתפלת כהן הגדול ביום כיפור) שישנם שני סוגי אנשים ההולכים בדרך, ישנם אנשים הנקראים **הולכי דרכים** המרמז על היותם מאמינים באמונה שלימה שעצם הליכתם היא בהשגחה עליונה, והמכין מצעדי גבר מוליקם במקום ובדרך מסוימת מהטעם וסיבות המיוחדות לו. וישנם אנשים הנקראים עוברי דרכים המרמז על היותם חסר מאמונה זו, שאינם רואים מטרה בעצם הדרך, כי אם במקום אשר יגיעו אליו, ועל כן ירצו 'לעבור' את הדרך בחפזון ובהלה ברצונם להשיג עוד. ולא עוד אלא שנראה להם שעל ידי המהירות יוכלו להשיג יותר, ואינם יודעים שהכל נקצב משמים וההשתדלות לא תועיל מאומה להשיג יותר מאשר נקצב להם.

והנפקא מינה ביניהם, שהולכי הדרכים לא ירגזו על עיכוב ומונע בדרכם, שהרי יודעים בבירור שהכל בהשגחתו הפרטית, ומה להם להתרגז ולצאת משלוות נפשם אם הוא רצון ה' שיתעכבו, מה שאין כן עוברי הדרכים ירגזו על כל המעכבם בדרכם, בחושבם כי על ידו יפסידו את תכליתם הדרך אשר הם עתידים לבוא שם.

ועפ"ז מבאר את דקדוק דיבורו הק' של רבי יוסי שאמר 'מתיירא הייתי שמא יפסיקו עוברי דרכים' דייקא, כי לא התיירא מהולכי דרכים שהם יפסיקוהו באמצע תפלתו, אם יעכב בעדם מלהמשיך ללכת, שכן הם מאמינים שמה' מצעדי גבר כוננו וכל עיכוב לטובה, אמנם התיירא מהעוברי דרכים, שכן אותם אנשים לא יסבלו אפילו עכבה של רגע אחד, לרוב בהילות וחפזון נפשם, ואם יראו שהוא מתעכב, הם יפסיקוהו.

ועל פי זה ביאור עוד הא דאיתא בגמ' (תענית כ"ד): שרבי חנינא בן דוסא היה מהלך בדרך, החל הגשם לרדת, אמר רבש"ע כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער, ופסק הגשם. אמר רב יוסף, לא הועילה תפילת הכהן

... כמה נלעג

ומעורר שחוק הוא

האדם, המתייגע

ועמל במאמצים

מרובים להשיג

לעצמו ולרכוש

עמדה, ואינו יודע כי

לחינם כל טרחו, כי

מה שראוי לו הרי

יגיענו בדרכים

מופלאות שתסובב

ההשגחה העליונה,

ומה שלא ראוי לו,

כל מה שיטרח יהיה

לחינם...